

Arkadiusz Niedziółka¹

ROLA OTOCZENIA INSTYTUCJONALNEGO W ROZWOJU USŁUG AGROTURYSTYCZNYCH W GMINACH PODHALAŃSKICH

Wstęp

W skład Podhala wchodzi wszystkie gminy powiatu tatrzańskiego: Bukowina Tatrzańska, Kościelisko, Poronin, Biały Dunajec, Zakopane, oraz trzy gminy Szafłary, Czarny Dunajec i Nowy Targ z powiatu nowotarskiego. W regionie podhalańskim bardzo prężnie od początku lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku rozwija się forma turystyki wiejskiej – agroturystyka, która polega na przyjmowaniu gości i turystów w obrębie czynnych gospodarstw rolnych.

Bazując na danych pochodzących z Instytutu Turystycznego należy stwierdzić, że w roku 2007 zdecydowanie najwięcej gospodarstw agroturystycznych w województwie małopolskim zarejestrowanych było w powiecie nowotarskim – 387, oraz w powiecie tatrzańskim – 365². Łącznie stanowiło to aż 48% ogółu obiektów agroturystycznych funkcjonujących w tym roku we wspomnianym województwie.

Na Podhalu, a więc w całym powiecie tatrzańskim oraz w trzech gminach powiatu nowotarskiego w roku 2007 działalność agroturystyczną prowadziło 421 rolników, ale w większości kwaterodawcy ci – w liczbie 365 – funkcjonowali w gminach powiatu tatrzańskiego³.

Rozwój usług agroturystycznych na Podhalu zależy od różnych czynników. Trzeba wspomnieć o walorach przyrodniczo-krajobrazowych, które stanowią trzon rozwoju tej formy turystyki na terenach wiejskich. Poza tym istotną rolę w tym rozwoju pełni także bogate dziedzictwo historyczno-kulturowe, a w jego obrębie

¹ Dr Arkadiusz Niedziółka, asystent, Uniwersytet Rolniczy im. H. Kołłątaja w Krakowie.

² <http://www.intur.com.pl/bazy/kwatery/kw2.php?w1=12&zestaw=agroturystyka> (28.03.2010).

³ *Ibidem*.

tradycje, zwyczaje podhalańskie, odpusty, dożynki, a także walory materialne, np. drewniane kościołki zlokalizowane na Małopolskim Szlaku Architektury Drewnianej. Ważnym składnikiem rozwoju agroturystyki jest również pakiet usług rekreacyjnych, który ma na celu uatrakcyjnić turystom pobyt.

Cel, zakres i metodyka badań

Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie roli różnych podmiotów i instytucji w rozwoju agroturystyki na Podhalu. W związku z tym w części teoretycznej opracowania ukazano stan i uwarunkowania rozwoju agroturystyki w regionie podhalańskim. Ponadto zaprezentowano działalność dwóch stowarzyszeń agroturystycznych zrzeszających między innymi wiejskich kwaterodawców z Podhala. Przedstawiono również działalność władz gminnych i powiatowych w rozwoju usług agroturystycznych, wspomniano o roli ośrodków doradztwa rolniczego i powiatowych oddziałach Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w tym procesie.

W części empirycznej opracowania ukazano wyniki badań przeprowadzonych w 26 gospodarstwach agroturystycznych w powiecie tatrzańskim. Narzędziem badawczym był specjalnie opracowany kwestionariusz, a metodą badawczą wywiad bezpośredni z właścicielami tych obiektów. Badania przeprowadzone na jesieni 2008 roku miały na celu określenie roli różnych podmiotów i instytucji w rozwoju usług agroturystycznych w tym regionie.

Wsparcie instytucjonalne w rozwoju agroturystyki w Polsce

W rozwoju agroturystyki w Polsce istotną rolę spełniają różne podmioty i instytucje. Działalność agroturystyczna jest determinowana przez aktywność otoczenia instytucjonalnego, które pomaga w rozwoju tej formy turystyki wiejskiej. Wśród podmiotów zaangażowanych we wsparcie agroturystyki można wymienić: stowarzyszenia agroturystyczne, władze gminne i powiatowe, Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, ośrodki doradztwa rolniczego, Izbę Rolniczą, lokalne i regionalne organizacje turystyczne, Polską Federację Turystyki Wiejskiej „Gospodarstwa Gościnne”.

Proces powstawania stowarzyszeń agroturystycznych rozpoczął się w Polsce na początku lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku. Te samorządowe organizacje mogą z jednej strony bardziej skutecznie rozwiązywać problemy swoich członków, z drugiej natomiast bardziej efektywnie współpracować z administracją rządową, lokalnymi samorządami i instytucjami jako pełnoprawny partner. Działalność lokalnych i regionalnych stowarzyszeń agroturystycznych w Polsce jest czynnikiem dynamizującym i umacniającym agroturystykę⁴.

⁴ L. Strzembicki, *Instytucjonalne aspekty zarządzania turystyką wiejską w Polsce. Podstawowe problemy i tendencje. Turystyka wiejska w Polsce – od rozproszonych działań do kompleksowej strategii*. Zeszyty Naukowe AR w Krakowie, nr 402, Wydawnictwo AR w Krakowie, Kraków 2003, s. 21.

Przynależność do nich daje korzyści głównie w sferze promocji m.in. w organizacji wyjazdów na giełdy i targi turystyczne oraz w możliwości umieszczenia swoich ofert w katalogach wydawanych przez stowarzyszenia. Innym atutem członkostwa w tych organizacjach jest możliwość podnoszenia przez właścicieli gospodarstw agroturystycznych swoich kwalifikacji przez udział w szkoleniach i kursach organizowanych przez stowarzyszenia.

Wśród najważniejszych zadań stowarzyszeń agroturystycznych w rozwoju agroturystyki Polsce można wymienić^{5,6}:

- prowadzenie marketingu usług agroturystycznych, szczególnie promocji (foldery, katalogi, internet),
- współpracę z samorządami i administracją rządową w celu opracowania strategii rozwoju agroturystyki,
- współpracę z biurami podróży w zakresie sprzedaży oferty,
- propagowanie form wypoczynku w gospodarstwie rolnym,
- propagowanie metod i sposobów wytwarzania zdrowej żywności,
- organizowanie pobytów promocyjnych dla dziennikarzy,
- pielęgnowanie regionalnych tradycji ludowych,
- współpracę z Polską Federacją Turystyki Wiejskiej „Gospodarstwa Gościnne”.

Z kolei w 1996 roku powstała ogólnokrajowa Polska Federacja Turystyki Wiejskiej „Gospodarstwa Gościnne”. Organizacja ta zrzesza regionalne stowarzyszenia agroturystyczne. Głównym jej zadaniem jest zarządzanie jakością agroturystyki poprzez system kategoryzacji Wiejskiej Bazy Noclegowej przyznawany na dwa lata. Obiekty skategoryzowane mają prawo do umieszczania swoich ofert w wydawnictwach Federacji i na jej portalu internetowym.

W rozwoju agroturystyki ważną rolę odgrywają również władze lokalne. Samorządy gminne lub powiatowe mogą być podmiotem zarządzającym agroturystyką dzięki różnym lokalnym instrumentom zarządzania. Umożliwia to przede wszystkim realizację takich zadań jak⁷: opracowanie i realizacja długookresowych programów rozwoju turystyki (strategii), w tym agroturystyki, opracowanie kierunków i zasad zagospodarowania turystycznego gminy, realizacja inwestycji infrastrukturalnych, rozwijanie systemu informacji i promocji turystycznej, oraz rozwijanie doradztwa czy też wspieranie szkoleń z zakresu turystyki i rekreacji.

⁵ P. Filip, M. Lechwarz, *Rola lokalnych stowarzyszeń agroturystycznych w promocji turystyki wiejskiej* [w:] *Marketing i produkty markowe w turystyce wiejskiej*, Centrum Doradztwa i Edukacji w Rolnictwie w Poznaniu, Poznań 1998, s. 141-142

⁶ W. Musiał i in. (red.), *Agroturystyka i usługi towarzyszące*, Małopolskie Stowarzyszenie Doradztwa Rolniczego, Kraków 2005, s. 115-116.

⁷ H. Kiryluk, *Rola i zadania samorządów terytorialnych w rozwoju gospodarki turystycznej* [w:] *Ekonomiczno-organizacyjne warunki rozwoju turystyki i rekreacji*, Wyd. Politechniki Białostockiej, Białystok 2003, s. 39.

Innym podmiotem wspierającym rozwój agroturystyki na obszarach wiejskich są ośrodki doradztwa rolniczego. Wśród ich głównym zadań w zakresie rozwijania usług agroturystycznych w Polsce można wyróżnić⁸:

- kompleksowe szkolenia kursowe, w pełni przygotowujące uczestników do podjęcia usług agroturystycznych,
- poprawę jakości usług, polepszenie standardu bazy noclegowej i dostosowanie do wymagań ustawowych lub też kategoryzacyjnych, ustalonych przez Polską Federację Turystyki Wiejskiej „Gospodarstwa Gościnne”,
- pozyskiwanie samorządów lokalnych i innych jednostek do realizacji przedsięwzięć związanych z agroturystyką,
- inicjowanie działań zespołowych, pomoc w powoływaniu stowarzyszeń i ich funkcjonowaniu, prezentacje liderów,
- opiniowanie planów przedsięwzięć związanych z usługami turystycznymi na wsi oraz wniosków kredytowych, opracowanie biznesplanów.

Z kolei Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w rozwoju agroturystyki w Polsce odgrywa bardzo ważną rolę, ponieważ udziela kredytów na jej rozwój, a po drugie jest instytucją wdrażającą środki pochodzące z Unii Europejskiej w formie refundacji części kosztów kwalifikowanych. Obecnie rolnik zamierzający uruchomić działalność agroturystyczną lub chcący rozszerzyć zakres oferowanych już usług agroturystycznych może ubiegać się o refundację poniesionych inwestycji z Działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” z Osi 3 Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013.

Warto jeszcze wspomnieć o działalności Izb Rolniczych. W sferze agroturystyki podmioty te wspierają działalność agroturystyczną poprzez organizację szkoleń agroturystycznych, wyjazdów do przykładowych gospodarstw agroturystycznych, bezpłatnej wysyłki przepisów prawnych dla rolników rozpoczynających działalność agroturystyczną, czy udzielaniu informacji turystom o możliwościach wypoczynku w gospodarstwach agroturystycznych (wysyłka folderów, informatorów)⁹.

Stan rozwoju agroturystyki na Podhalu

Tradycje wypoczynku na Podhalu sięgają drugiej połowy XIX stulecia. Region ten charakteryzuje się wybitnymi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi oraz walorami kulturowymi. Podhale słynie z bogatej i nadal żywej kultury i tradycji góralskiej. Jest regionem bardzo często odwiedzanym przez turystów z kraju i z zagranicy.

Od początku lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku prężnie na Podhalu rozwija się agroturystyka polegająca na organizacji pobytu dla turystów w obrębie czynnych gospodarstw rolnych. Na terenie omawianego regionu w roku 2007 występowało 421 gospodarstw agroturystycznych. W zdecydowanej większości zloka-

⁸ K. Młynarczyk (red.), *Agroturystyka*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn 2002, s. 203.

⁹ <http://www.mir.krakow.pl/show.php?wid=90> (28.03.2010).

lizowane były one w obrębie powiatu tatrzańskiego (86,7%), reszta znajdowała się w trzech gminach powiatu nowotarskiego: Czarny Dunajec, Nowy Targ i Szaflary.

Tabela 1. Liczba gospodarstw agroturystycznych z całoroczną i sezonową ofertą w gminach podhalańskich w 2007 roku.

	Liczba obiektów	W tym całorocznych (%)	Liczba miejsc noclegowych
Biały Dunajec	88	100	1380
Bukowina Tatrzańska	160	100	2669
Czarny Dunajec	37	100	402
Kościelisko	57	93	380
Nowy Targ	8	100	96
Poronin	60	42	922
Szaflary	11	100	485
RAZEM:	421	---	6334

Źródło: opracowanie własne na pdst. danych z Instytutu Turystyki
<http://www.intur.com.pl/bazy/kwatery/kw2.php?w1=12&zestaw=agroturystyka>

W powiecie tatrzańskim w 2007 roku występowała największa liczba miejsc noclegowych w gospodarstwach agroturystycznych – 5351, w tym 4787 miejsc całorocznych oraz 564 miejsc sezonowych¹⁰.

Wsparcie rozwoju usług agroturystycznych na Podhalu przez różne instytucje i podmioty

Działalność agroturystyczna na Podhalu może być wspierana przez dwa Biura Powiatowe Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z siedzibą w Czarnym Dunajcu oraz w Zakopanem. Pierwsze Biuro obsługuje rolników i mieszkańców terenów wiejskich z powiatu nowotarskiego, w tym oczywiście także z trzech gmin tego powiatu należących do Podhala – Czarnego Dunajca, Nowego Targu i Szaflary. Z kolei Biuro Powiatowe w Zakopanem służy pomocą mieszkańcom wsi w powiecie tatrzańskim.

Z kolei w Nowym Targu i w Zakopanem funkcjonują Powiatowe Zespoły Doradztwa Rolniczego. Współpracują one z władzami gminnymi w obydwu powiatach oraz ze stowarzyszeniami agroturystycznymi zrzeszającymi podhalańskich kwaterodawców. ODR-y te mogą organizować kursy i szkolenia agroturystyczne osobno, a także we współpracy z władzami lokalnymi oraz wspomnianymi organizacjami zrzeszającymi rolników zajmujących się agroturystyką.

W dwóch gminach wiejskich powiatu tatrzańskiego – Bukowinie Tatrzańskiej i Poroninie funkcjonują Terenowe Koła stowarzyszenia agroturystycznego „Gali-cyjskie Gospodarstwa Gościnne”. Koło Terenowe Bukowina Tatrzańska zarządza informacją agroturystyczną poprzez prezentację ofert trzech gospodarstw agrotu-

¹⁰ <http://www.intur.com.pl/bazy/kwatery/kw2.php?w1=12&zestaw=agroturystyka> (26.03.2010).

rystycznych, dwóch z miejscowości Leśnica, oraz jednego z Białki¹¹. Z kolei Terenowe Koło Stowarzyszenia GGG w Poroninie reklamuje na stronie internetowej tej organizacji tylko jedno gospodarstwo agroturystyczne.

Przedstawiona informacja agroturystyczna na portalu „Galicyjskich Gospodarstw Gościnnych” dotyczy głównie trzech kwestii: bazy noclegowej i żywniowej, wyposażenia obiektu oraz usług rekreacyjnych.

Łącznie wszystkich zrzeszonych gospodarstw w „Galicyjskich Gospodarstwach Gościnnych” w całym powiecie nowotarskim jest 72. Wszystkie obiekty promują swoje usługi na portalu internetowym tej organizacji. Z podhalańskich nowotarskim gmin na stronie internetowej tego stowarzyszenia znajduje się oferta 18 gospodarstw agroturystycznych z gminy Czarny Dunajec, a dokładnie z miejscowości: Chochółów – 5, Czarny Dunajec – 4, Ratułów – 3, Dzianisz – 2, Czerwienne, Odrowąż, Podszkle i Stare Bystre po 1.

Jedenaście natomiast gospodarstw agroturystycznych z powiatu tatrzańskiego należy do drugiego stowarzyszenia agroturystycznego Stowarzyszenia Turystyki i Agroturystyki Ziem Górskich. W gminie Biały Dunajec – 6, w gminie Bukowina Tatrzańska – 3, oraz po jednym gospodarstwie w gminach Kościelisko i Zakopane. Organizacja ta zarządza informacją agroturystyczną poprzez wydawanie folderów i katalogów, a także przez reklamę internetową zrzeszonych gospodarstw agroturystycznych.

Stowarzyszenie Turystyki i Agroturystyki Ziem Górskich prowadzi na Podhalu trzy Punkty Informacji Agroturystycznej. W powiecie tatrzańskim znajduje się taki punkt tylko w gminie Biały Dunajec. Z kolei w obrębie powiatu nowotarskiego funkcjonują dwa punkty, mianowicie w gminie Czorsztyn oraz w gminie Szafłary.

Wyniki badań

Wśród respondentów było 15 kobiet i 11 mężczyzn. Jeśli chodzi o strukturę wiekową badanych właścicieli gospodarstw agroturystycznych to najwięcej osób – 12 – było w przedziale wiekowym od 43 do 52 lat, następnie 10 kwaterodawców należało do przedziału 34 – 42 lat, a tylko 4 z nich było w wieku od 24 do 33 lat.

W pytaniu kwestionariuszowym dotyczącym głównego źródła utrzymania rodziny tylko 4 respondentów wskazało na działalność agroturystyczną. Najwięcej, bo 9 osób wskazało natomiast na stałą pracę zawodową poza gospodarstwem.

Gospodarstwa agroturystyczne, w których zostały przeprowadzone badania w większości udostępniają pokoje mieszkalne (24 gospodarstwa). Tylko dwa gospodarstwa posiadają domy wynajmowane całościowo, stanowi to 8% badanych obiektów. Obok pokoi 5 gospodarstw oferuje możliwość przyjazdu z własną przyczepą campingową, a 3 posiada pola namiotowe.

Rodzaj pokoi oraz miejsca noclegowe w badanych gospodarstwach agroturystycznych przedstawia tabela 2.

¹¹ <http://www.galicyjskie.pl/kolo.php?oid=30> (24.03.2010).

Tabela 2. Liczba pokoi i miejsc noclegowych w badanych gospodarstwach.

Rodzaj pokoju	Łączna liczba pokoi w badanych obiektach	Łączna liczba miejsc noclegowych w badanych obiektach
1 - osobowe	41	41
2 - osobowe	98	196
3 - osobowe	48	144
4 - osobowe	39	156
RAZEM:	226	537

Źródło: badania własne.

Poza usługami noclegowymi badani właściciele gospodarstw agroturystycznych oferują turystom różne pomieszczenia i sprzęt. Są to głównie altany i balkony (23 kwaterodawców), meble ogrodowe i place zabaw dla dzieci oferuje 21 badanych rolników, oddzielną jadalnię 16, a taras posiada 15 gospodarzy.

Wszystkie badane gospodarstwa agroturystyczne oferują swoim gościom szeroką gamę różnych usług rekreacyjnych. Wszyscy kwaterodawcy organizują ogniska i grillowanie. Z kolei 21 respondentów organizuje zimą kuligi, 14 kwaterodawców świadczy usługi przewodnickie po okolicy, 8 organizuje zimą przejażdżki bryczką. Wśród innych form usług rekreacyjnych oferowanych turystom kilku badanych rolników organizuje imprezy towarzyskie, potańcówki, naukę jazdy konnej i naukę przygotowania potraw regionalnych.

Większość respondentów ocenia swą obecną sytuację jako trochę lepszą (65% ankietowanych). Sytuację, jako dużo lepszą, określa co trzeci badany. Tylko 4% oceniło swoją obecną sytuację jako taką samą jak sprzed podjęcia działalności agroturystycznej. Faktem jest to, iż żadna z badanych osób nie ocenia swej sytuacji jako gorszą.

W pytaniu dotyczącym instytucji najbardziej wspierającej rozwój działalności agroturystycznej prawie połowa respondentów (46%) wskazała na władze gminne. Z kolei 23% wskazało na ośrodek doradztwa rolniczego, tyle samo odpowiedziało, że nie wie. Najmniej odpowiedzi (15%) dotyczyło stowarzyszeń agroturystycznych. W tym przypadku jednak wszystkie cztery zrzeszone gospodarstwa wskazały właśnie na te organizacje. Ci badani kwaterodawcy czerpią z tytułu członkostwa w stowarzyszeniach agroturystycznych korzyści w systematycznym doradztwie oraz wspólnej działalności promocyjnej, np. reklamy telewizyjnej.

Najczęstszym powodem nie przystępowania niezrzeszonych gospodarstw do stowarzyszeń był natomiast brak zainteresowania respondentów lub brak informacji na ten temat ankietowych.

Najczęstszą formą pomocy w zakresie prowadzenia działalności agroturystycznej, to systematyczne doradztwo oraz kursy, szkolenia i wykłady. Niektórzy kwaterodawcy korzystali także z wystaw, targów oraz reklamy. Nikt z ankietowanych nie korzystał z pomocy w opracowaniu biznesplanu czy przy otrzymaniu kredytu preferencyjnego.

Żaden badany kwaterodawca nie jest zdecydowany na poddanie się procedurom kategoryzacyjnym w przyszłości, nawet 3 badane gospodarstwa posiadające kategorię. Jednakże 65% wszystkich badanych właścicieli gospodarstw agroturystycznych nie odrzuca całkowicie takiej opcji, reszta (35%) zdecydowanie nie chce posiadać żadnej kategorii.

Podsumowanie i wnioski

W rozwoju agroturystyki na Podhalu istotną rolę pełni wsparcie otoczenia instytucjonalnego. Różne podmioty służą pomocą rolnikom zajmującym się agroturystyką, głównie wyraża się to w kwestiach związanych z działalnością marketingową i promocyjną, a także w organizacji kursów i szkoleń agroturystycznych.

Na podstawie wyników badań przeprowadzonych w 26 gospodarstwach agroturystycznych funkcjonujących w powiecie tatrzańskim należy wysnuć następujące wnioski:

- w zdecydowanej większości w badani rolnicy udostępniają gościom pokoje mieszkalne,
- w działalności agroturystycznej badani kwaterodawcy wspierani byli przez różne podmioty,
- kwaterodawcy oferują turystom szeroką gamę różnych urządzeń i miejsc do uprawiania rekreacji, głównie są to: altany, balkony, meble ogrodowe, place zabawa dla dzieci, miejsca na organizację ognisk,
- prawie połowa respondentów wskazała na władze gminne jako podmiot najbardziej wspierający ich działalność agroturystyczną,
- najczęstszą formą pomocy w prowadzeniu gospodarstwa agroturystycznego okazało się systematyczne doradztwo oraz kursy i szkolenia agroturystyczne,
- wydaje się niepotrzebną kwestią posiadanie kategorii nadawanej przez PFTW „Gospodarstwa Gościnne” ponieważ żaden badany kwaterodawca nie zamierza w przyszłości poddać się procedurom kategoryzacyjnym, nawet właściciele trzech obiektów skategoryzowanych nie zamierzają po wygaśnięciu ważności kategorii starać się o to ponownie.

Bibliografia:

1. Filip P., Lechwarz M., *Rola lokalnych stowarzyszeń agroturystycznych w promocji turystyki wiejskiej* [w:] *Marketing i produkty markowe w turystyce wiejskiej*, Centrum Doradztwa i Edukacji w Rolnictwie w Poznaniu, Poznań 1998.
2. <http://www.galicyjskie.pl/kolo.php?oid=30> (24.03.2010).
3. <http://www.intur.com.pl/bazy/kwatery/kw2.php?w1=12&zestaw=agroturystyka> (28.03.2010).
4. <http://www.mir.krakow.pl/show.php?wid=90> (28.03.2010).
5. Kyrłuk H., *Rola i zadania samorządów terytorialnych w rozwoju gospodarki turystycznej* [w:] *Ekonomiczno – organizacyjne warunki rozwoju turystyki i rekreacji*, Wyd. Politechniki Białostockiej, Białystok 2003.

6. Młynarczyk K. (red.), *Agroturystyka*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn 2002.
7. Musiał W. i in. (red.), *Agroturystyka i usługi towarzyszące*, Małopolskie Stowarzyszenie Doradztwa Rolniczego, Kraków 2005.
8. Strzembicki L. *Instytucjonalne aspekty zarządzania turystyką wiejską w Polsce. Podstawowe problemy i tendencje. Turystyka wiejska w Polsce – od rozproszonych działań do kompleksowej strategii*. Zeszyty Naukowe AR w Krakowie, nr 402, Wydawnictwo AR w Krakowie, Kraków 2003.

Abstract

W artykule przedstawiono rolę różnych instytucji w rozwoju agroturystyki na Podhalu. Działalność podmiotów głównie w sferze marketingu, promocji oraz organizacji kursów i szkoleń agroturystycznych w tym regionie została zwięźle omówiona.

Przedstawiono stan rozwoju agroturystyki na Podhalu w siedmiu gminach. Ukazano liczbę zrzeszonych gospodarstw agroturystycznych w dwóch stowarzyszeniach agroturystycznych.

Ukazano także w opracowaniu wyniki badań przeprowadzonych w 26 gospodarstwach agroturystycznych w powiecie tatrzańskim. Badania zostały przeprowadzone w celu określenia roli różnych instytucji w rozwoju agroturystyki w tym regionie.

The role of institutional environment in the development of agrotourism services in the Podhale communes

The article discusses the role of various institutions in the development of agrotourism in the region of Podhale. The activity of different entities in this territory, mainly in the sphere of marketing, promotions and organizing agrotourism courses and trainings were precisely discussed.

There was illustrated the state of agritourism development in seven communes in Podhale. The essay presents a number of agritourism farms joined in two agritourism associations.

The case study was carried out in 26 agritourism farms in the Tatra district with a view to estimating the role of different institutions in the development of agritourism services in this region.

PhD Arkadiusz Niedziółka, junior lecturer, University of Agriculture in Kraków.